

N:o 16.

Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS.
Expedition: Klara V. Kyrkog. 19.

Stockholm den 15 Oktober 1885.

Pris: Helt år 6 kr. Halft år 4 kr. Årg. 5.
Lösnr: 30 öre. Annonspis 20 öre petitråd.

Ur Ferdin. Hillers lefnadsminnen.

Då vi nu fått tillfälle att meddela en bild af den i år hädangångne, vidt bekante tyske musikern, infria vi på samma gång det i ett föregående nummer gifna löftet att meddela några erinringar ur hans erfarenhetsrika 74-åriga lefnad, och efter hvad förut är känt om Hillers lefnadsöden och verksamhet är det gifvet att dessa erinringar kunna ha åtskilligt af intresse att bjuda oss. Hiller var en af de sista som tillhört denna dådrika, revolutionära musikaliska epok, som från Beethoven sträcker sig öfver Mendelssohn och Schumann intill närvarandetid. Och han var ej någon overksam iakttagare, som endast på afstånd följde med händelserna, utan en midt i rörelsen stående deltagare, som kunde hålla sig nog objektiv, att under händelsernas mångskiftande växlingar inse och fasthålla det bestående. Hiller hade att glädja sig åt den sällsynta förmånen att studera sin tids historia från sjelfva källan och öfverallt sammanträffa med de personligheter, från hvilken drifkraften till nya företag utgick, och han egde den ej mindre sällsynta gåfvan att kunna åt andra meddela hvad han upplevat och erfarit. Född verldsman inskränkte han sig ej till en ensidig utöfning af sin konst utan mottog äfven främmande sånggudinnor i sin salong, en älskvärd men tillika förslagen värd, som af sina

gäster mottog mer än han gaf dem. »Allt hvad världen bjuder är endast material, söke en hvar att tillägna sig deraf så mycket han behöfver», skrifver han i sina »bref till en obekant» och vidare tillstår han att han haft lyckan »att lära känna många mycket betydande män, ja till och med mängen verkligt stor människa» och redan i sin första ungdom hade han ett

brinnande begär att närma sig de utvalda; han hade ock vant sig att »indela människorna i konstnärer, diktare — och annat folk.» Liksom Eckerman 1830 förvånade sig öfver att Göthe sett på en konsert den fyratio år före nämnda år af lidne Mozart som gosse, så förundra vi oss än i dag att Hiller varit personligen bekant med Göthe och Beethoven.

Då Hiller med den rimmade rekommendationen af Göthe i sällskap med sin lärare Hummel första gången kom till Wien, skedde det just i rättan tid för att kunna göra Beethovens bekantskap. Det var i Mars 1827 och Beethoven låg då redan på dödsbädden. Beethovens karaktéristiska yttrande: »Man säger »vox populi, vox dei» — jag har aldrig trott derpå», och Schuberts naiva svar på frågan om han skref mycket: »Jag komponerar hvar morgon, och så snart jag slutat ett stycke börjar jag på ett annat», äro ju något som alltid förtjenar att anföras. Den rikaste skörden för sin stora samling af minnen gjorde Hiller i Paris på 30-talet, der efter Juli-revolutionen det andliga lifvet friskt pulserade. Här umgicks han med Cherubini, Berlioz, Chopin, Liszt, Börne, Heine och andra celebriteter, som för honom öppnade en ny värld af tankar, känslor och åskådningar. Med den litterära porträtteknarens lätta crayon har Hiller framkastat deras bilder, så ledigt och raskt, att man ej vet hvad man

Ferdinand Hiller.

mest skall beundra: tecknarens säkra hand eller de tecknade porträttens likhet. Af de fördelar som den skissartade behandlingen erbjuder tecknaren gjorde han det bästa bruk; några få egendomliga streck äro nog, der en bredare anläggning och ett sorgfälligare utförande snarare verka till skada än gagn.

Hiller vände sig till Cherubini, som då var direktör vid konservatoriet, med begäran att låna honom några band ur biblioteket. »Ça ne se peut pas, c'est défendu», svarade den utomordentligt samvetsgranne och strängt efter statuterna handlande mannen. Men godhertad som han var lånade han åt sig sjelf de begärda musikalierna och gaf dem sedan åt sin unge vän. Ja en annan gång arbetade han hellre i två dagar med darrande hand på afskriften af ett partitur, än han utlånade boken, som alls icke fick rubbas från sin plats. Ännu i sina sista stunder blef Cherubini sitt ordningssinne trogen och visade ifrån sig en näsduk, med hvilken han skulle torka svetten ur pannan, emedan den ej hade rätta numret. Då Halévy vid första uppförandet af en sin opera ängslig och förargad vände sig till sin gamle lärare, som satt der alldeles stum, sägande till honom: »Men, ni säger mig ju alls ingenting», svarade Cherubini: »Jag gör som du, du säger mig också rakt ingenting.» Hillers samtal med Rossini är en riktig guldgruva för biograferna. Till en opera »Ciro in Babilonia», låter Hiller maestron berätta, »hade jag en förskräcklig secunda-donna. Hon var icke blott otillåtligt ful, utan äfven hennes röst var under all kritik. Efter den sorgfälligaste pröfning fann jag att hon egde en enda ton, B i ettstrukna oktaven, som icke lät illa. Jag skref därför åt henne en aria, i hvilken hon endast hade att sjunga denna ton, lade allt i orkestern för öfrigt, och då stycket vann bifall och applåderades var sängerskan öfverlycklig öfver sin triumf.

Hektor Berlioz skrifver till Hiller från Florens d. 16 maj 1832: »Herr v. S. vill nödvändigt göra mig bekant med Bellini — men för intet pris! »Sömnängerskan», som jag hörde i går, fördubblar min vedervilja. Hvilket partitur! Gud sig förbarne! Till och med Florentinerna ha uthvisslat pjesen. För dem vore den god nog. O, käre Hiller, man måste vara uti Italien för att få en aning om hvad de här understå sig att kalla musik . . .» Och några månader senare från Grenoble: »Min sväger och hans broder hör till detta slags goda, förträffliga menniskor, som förefalla mig alldeles odrägliga. Jag har anropat dem att aldrig tala med mig om musik, konst, poesi; men de kunna ej låta bli. De hafva förryckta åsichter, och jag känner mig efter deras prat alldeles mörbultad och sönderslagen. I sådana ögonblick är jag förfärlig. När jag ser föremålen för min beundran angripna, mina enda gudomligheter, som bevaras i hjertat af mitt hjerta, då känner jag att mitt hat och förakt för den mensklige lumpenheten icke är något hjernspöke och

att jag lätt kunde gå öfver från ord till handling. O, om jag skulle vända tillbaka till Italien!!! Jag behöfver frihet, kärlek och mynt. Detta allt skall senare infinna sig och dessutom en liten lyxartikel, nödvändig för vissa naturer, hämden, den allmänna och den personliga. Man lefver och dör blott en gång.» Ha vi ej i dessa rader hela Berlioz framför oss? Redan af interpunktionen kan man sluta sig till hans karaktär. Berlioz besatte sina bref liksom sin orkester med tredubbla utropstecken.

Om George Sand, som Chopin såg på en soare hos Liszt, sade Chopin till Hiller vid hemgåendet: »Hvilken antipatisk qvinna, denna Sand! Är hon då verkligen en qvinna, jag måste betvifla det.» Och den tid var dock ej så långt borta, då Chopin underdånigt måste bringa henne en fidibus, när hon ville tända sin cigarr. — I sina underhållande »offene Briefe», med hvilka Hiller ledsagade Liszts porträtt i Lindaus »Nord und Süd», apostroferar han sin geniale vän, erinrande honom om deras gemensamma vistelse i Milano vintern 1837—38: »Det var en liflig stagione. Rossini gaf stora musikaftnar — Mercadante gjorde furore med sin »Giuramento» — den stackars Nourrit* hade med sin nya lefnadsbana i Italien väckt de största förväntningar, då ifrån Neapel inträffade underrättelsen om hans sorgliga slut genom eget förvållande. En liten småktande abbé bragte oss mer eller mindre framåt i Dantes språk och svärmade för ditt ingegno; — med en godmodig uthyrare af klavér spelade du halfva nätterna igenom de oskyldigaste partier på dambrädet. På dina konserter begynte du då att låta gifva dig motiver till improvisationer — man lade dem, skrifna och hopvikta i en stor vas. Och hvad allt drog man ej fram ur denna! Dante, Tasso, domen i Milano, en sista kärlek — det gånaste och dummaste man kan tänka sig. Och hur roligt du hade öfver den uppståndelse du väckte! På en soare hos den ryska grefvinna Samoylow hade du, såsom alltid, väckt fanatism. Plötsligen syntes några damer skyndande åt alla håll mot dörrarne. »Hvad är det, hvad har hänt?» ropade de förskräckta cavaliere serventi. »Han vill skriva till sin mor, Liszt vill skriva till sin mor!» svaras det. Man söker upp de nödiga utensilierna — en salong förvandlas till ett tystkapell. Scribe, scribe — han skrifver till sin mor! Man lugnar sig och sörplar sorbetti. En målande illustration till våra dagars Liszt-feber.

I sin skiss öfver den franske hjälte-tenoren Adolphe Nourrit, som nyss nämndes, berättar Hiller om premiären till Meyerbeers »Robert le diable», som, hur brillant än första aftonen var, dock ej lät ana till den kommande framgången. En vän till Hiller bjöd honom för hvarje blifvande representation — de tio första

* Den berömda tenorsångaren kastade sig ut genom ett fönster i Neapel efter en representation af »Norma». Detta inträffade dock, enl. hans biografi, i mars 1839.

undantagna — en napoleonord, och berättaren ångrar att han icke dragit fördel af detta märkvärdiga slags tantième. Nourrit hade vid premiären det komiska missödet att efter trion i femte akten, då Bertram far ned i afgrunden, falla efter sin försvinnande fader, och Levasseur, som sjöng Bertram, mottog sin »oförmodadt honom åtföljande son med den torra anmärkningen: »Hvad f-n har du här att göra?» — Liksom Hiller har förtjensten att hafva gjort propaganda i Paris för den klassiska tyska musiken, — han spelade bland annat med Liszt och Chopin den ena af Bachs båda trippelkonserter, — så var Nourrit den förste som sjöng för fransmännen Schuberts sänger.

Om det innerliga vänskapförhållande, som förenade Hiller med Mendelssohn, har den förre i en särskild bok framdragit många intressanta detaljer och dervid offentliggjort flera värdefulla bref från Mendelssohn. Denne skattade sin vän Hiller ganska högt, fäste sig mycket vid hans omdömen och lät honom äfven taga del i hans egna arbeten. Likväl kan han ej dölja, hvarken för sig eller sin vän, att hos Hillers kompositioner mycket fattades i fullkomlighet. »Jag tror», säger han en gång, »att du med din talang nu ej står någon musiker efter, men jag känner nästan intet stycke af dig som är ordentligt genomfördt. De båda ouverturerna äro visst dina bästa stycken, men ju tydligare du uttalar dig, desto märkbarare blir felet, och det, menar jag, måste du afhjelpa.» Och en annan gång skrifver han till sin moder: »Hiller är här, hvilken alltid varit mig kärkommen, och vi ha ständigt haft åtskilligt af intresse att meddela hvarandra. Han är mig blott, — hur skall jag kalla det — icke ensidig nog. Af naturen älskar han Bach och Beethoven öfver allting och skulle gerna helst slå sig på det allvarliga. Men nu behagar honom Rossini, Auber, Bellini etc. också, och med en sådan mångsidighet kommer en menniska icke långt.»

Ett bittert skämt gjorde nyligen sin rund i Berlins musikaliska kretsar. Det grundar sig på det förhållande, att vid Berlins teatrar orkestermedlemmarnes och kapellmästarnes löner äro försvinnande små i jämförelse med sångarnes och sängerskornas. Mången operettsångerska har sex gånger så stor årsinkomst som hennes kapellmästare, och Mierzwinski behöfver blott sjunga två aftnar för att förtjena betydligt mer än mången kapellmästare på ett helt år. På tal om dessa missförhållanden framkastade en bekant kapellmästare nyligen följande fråga: »Hur dåligt bör en tenor sjunga för att erhålla kapellmästarlön?»

Hvad skulle Haydn och Mozart göra för ansigten om de vore tvungna att åhöra ett dylikt helvetiskt iarm, som i vår tid kallas för musik?

SPOHR.

Konsonans och dissonans.

Harmonisk studie af A. L.

2. Granskap och förvandtskap.

Vi urskilja i tonerna deras styrka, klangfärg och höjd. Styrkan beror på de särskilda svängningarnas vidd, klangfärgen på deras form, höjden på deras varaktighet. Då emellertid styrkan och klangfärgen betraktas såsom tillfälliga, oväsentliga bestämningar i den musikaliska klangen, tonhöjden deremot såsom ett så väsentligt kännemärke, att vi rent af behandla den såsom tonens representant, så skall endast den blifva föremål för närvarande betraktelse.

Tonhöjden beror som sagdt på ljudsvängningarnas varaktighet eller — hvad som är det samma — deras antal under en viss tid, t. ex. en sekund, så att om a^1 gör 440 svängningar, gör underoktaven a hälften så många eller 220, deremot öfveroktaven a^2 dubbelt så många eller 880, c^1 gör 264, g^1 396 o. s. v. Enligt samma beräkning gör kontra c 33 svängningar, fyrstruckna h 3,960 svängningar o. s. v.

Men om nu skilnaden i tonhöjd objektivt sammanhänger med svängningstalet, så återstår alltid frågan: hur blir denna skilnad subjektivt förnimbar, hur blir den märkbar för örat? För att svara derpå må vi uppmärksamma det akustiska faktum som kallas medsvängning eller medtonande, och som består deri, att när luftvägarna träffa en kropp, som är stämd i ungefär samma ton som sjelfva ljudkällan, så bringas denna kropp äfven i svängning — så vida den är i stånd att svänga. Nu få vi tänka oss örat såsom ett strängspel, hvori en mängd fibrer ligga utspända, stämda i olika toner, hvilka hvar och en ljuder med den motsvarande, som utifrån intränger i örat. På detta sätt uppfatta vi — sedan dessa svängningar genom nerver meddelats till hjernan — de olika tonhöjderna. Men ej nog dermed, vi uppfatta äfven om tonerna ligga nära hvarandra eller icke. Detta beror derpå, att, som vi nämde, allt hvad som är stämdt i *ungefär* samma ton som ljudkällan, klingar med, således *äfven* de fibrer som äro närmast högre och lägre än den precis motsvarande, ehuru ej med samma intensitet som denna. Här ligger orsaken till att tonskalan gör ett *kontinuerligt* intryck och att vi uppfatta t. ex. halftönens intervall såsom synnerligen nära och innerligt, heltonens såsom något mera främmande och motsatt, och att vidare detta motsatsförhållande ökas med intervallens storlek.

Denna kontinuitet i tonraden, detta på *granskap* beroende sammanhang mellan tonerna bildar tonkonstens *melodiska* princip i inskränkta mening. Men detta slags sammanhang mellan tonerna är tydligen icke det enda, ty vore det så, skulle naturligtvis tonerna med ökad afstånd ovilkorligen få allt lösare sammanhang, hvilket ju så litet är fallet, att tvärt om två toner i så stort intervallförhållande

som oktaven anses identiska och likbedytande med unisoner. Det måste således mellan dessa finnas en annan art af sammanhang än granskapet, nämligen det som vi kalla *förvandtskap* och som bildar tonkonstens *harmoniska* princip. Huru komma vi då till denna? Jo, uteslutande genom att taga de s. k. harmoniska öfvertonerna med i beräkningen.

Hvad dermed menas, torde för något hvar af våra läsare vara bekant. Om man anslår en sträng, t. ex. C , så svänger han ej blott med hela sin längd, utan äfven med hälften, tredjedelen, fjerdelen o. s. v. af sin längd och gifver sålunda ifrån sig ej blott tonen C , utan äfven de toner, som motsvara dessa mindre stränglängder och detta i följande ordning, näml. med aftagande styrka från grundtonens oktav:

1	2	3	4	5	6	7	8
C	c	g	c ¹	e ¹	g ¹	b ¹	c ² o. s. v.

Orsaken hvarföre vi i vanliga fall icke höra alla dessa öfvertoner, utan blott grundtonen, är den, att den senare (jämte dess närmaste oktav) ljuder så betydligt starkare än de högre, att den alldeles öfverröstar dem. Äfven bland öfvertonerna sins emellan aftager styrkan så hastigt, att redan den sjunde tonen ofta (b^1) är så godt som omärklig. Enligt Helmholtz är styrkeproportionen på ett piano i trakten af stora oktaven följande:

1	2	3	4	5	6	7
100	249	242,9	118,9	26,1	1,3	0,0

Som man ser är septiman här alldeles utplånad, om grundtonens styrka sättes till 100. Men alla de öfriga (närmaste) öfvertonerna äro just de, som tillsammans bilda vår durtrekläng (*ceg*), och alla de intervall, som de sins emellan, olika sammanställda, bilda, äro desamma som dem vi pläga räkna för konsonanser, näml. oktav, quint, quart, stor och liten sext och ters (jämte deras oktavfördubblingar). Att således konsonansen har sin grund i naturklängen är alldeles påtagligt. I oktavens intervall är sammanhanget med grundtonen ännu så nära och innerligt, att båda för vårt medvetande nästan sammanfalla, hvilket är orsaken till att ett ackords omvändning i allmänhet icke förändrar dess harmoniska natur. Men visserligen blir ackordet ännu mer konsonant i den mån det närmar sig naturtonernas eget läge, och Cge^1 låter bättre än *ceg*. En kvartettkompositör för mansröster skulle — under förutsättning af jämnstarka stämmor — på ett ungefär kunna få fram en härmning af den efter Helmholtz nyss betecknade naturklängen, i fall han besatte sitt slutackord (antag E dur) på följande sätt med följande antal sångare:

E	e	h	e ¹	giss ¹
4	10	10	5	1

Bland 30 sångare skulle således en enda sjunga tersen! Man finner här af huru försvinnande liten roll tersen ofta har i naturklängen, och det moderna gynnandet af tersen måste betraktas såsom en mindre

naturlig tidssmak. De gamle hade i detta afseende bättre öra, då de i regeln slutade sina stycken med ackord utan ters, hvilket ännu går igen i Mozarts Requiem. Mozart och Palestrina äro ock enligt Helmholtz de mästare, som i allmänhet förstodo lägga sina ackord i de mest väljudande lägen. Det är en af de många förtjensterna i Riemanns Kontrapunktlära (Neue Schule der Melodik, s. 79), att han allvarsamt sätter i fråga, »huruvida man icke nu för tiden går alldeles för långt i undvikande af den tomma quinten». Man kunde blott tillägga, att den saken behöfver icke ens sättas i fråga, ty den är alldeles klappad och klar. Och med sådana mönster för ögonen som Beethoven, Wagner och Brahms samt här i Sverige Söderman, borde våra frissinnade kompositörer ej ett ögonblick tveka att i vidsträcktare mån söka bryta den fördömen.

Men dermed att vi säga, att konsonansen har sin förebild i de närmaste öfvertonerna i naturklängen, är det ännu icke utredt, på hvad sätt vårt öra kommer till uppfattning af och välbehag öfver konsonansen. Man ser af det föregående, att de konsonanta intervallens svängningsförhållanden sins emellan uttryckas i de enklaste printalen 1, 2, 3, 5 o. s. v., och att konsonansen är fullkomligare, ju enklare talet är. Det är alltså begripligt, att allt ifrån Pythagoras ända till senaste tid konsonansens väsen ofta blifvit förbundet med talens beskaffenhet. Man antog att själen lättare fattade de enkla talförhållanden och dervid erfor ett visst nöje, hvaremot de mera invecklade talen i dissonansen af motsatt skäl väckte ett visst obehag. Denna åsigt faller emellertid redan för den reflexionen, att vårt gehör icke vet någonting om luftsvängningarna, då nerverna tillföra själen icke dessas antal, utan blott en kvalitativ bestämd förnimmelse. Dessutom skulle denna matematiska princip fordra en precision i renhet, som den praktiska musiken ej alltid kan åstadkomma. Den minsta förstämning på en oktav (t. ex. $\frac{1}{10}$ svängning på oktaven 264: 528, alltså 264: 527,9) ger redan ett inveckladt talförhållande och borde således göra intryck af dissonans, men märkes knapt af någon musiker.

Också förkastar Helmholtz Eulers matematiska teori och uppställer sin egen om sväfningarna såsom grund till dissonansen: »Två närliggande toner orsaka som bekant sväfningar och göra derigenom förnimmelsen intermitterande, rå, oangenäm. Detta gäller naturligtvis äfven om två klangers partialtoner (öfvertoner), så att ju flere partialtoner koincidera, desto konsonantare är klängen, ju flere åter råka i sväfningar, desto mer dissonant blifver den.» På detta sätt får Helmholtz, efter undersökning af intervallens större eller mindre råhet på violinsträngar, ett resultat som verkligen tydligen nära öfverensstämmer med erfarenheten. Han delar nämligen konsonanserna (d. ä. de absolut eller relativt sväfningfria intervallen) uti: 1) Absoluta:

oktaver, duodecimor, dubbeloktaver etc. 2) Fullkomliga: quint och quart. 3) Medelgoda: stor sext och ters. 4) Ofullkomliga: liten sext och ters. Den fysiologiska orsaken till sväfningarna är den samma, som vi förut sett ligga till grund för skalans kontinuitet: nämligen att en ton i örat afficerar ej blott den motsvarande stämda nervsträngen, utan äfven de närmaste derintill, i följd hvaraf två närliggande toner, som på en gång ljuda, samtidigt afficera både sina egna nervsträngar och hvarandras, hvilket förnimmes såsom en rask vexling af större och mindre styrka, eller m. a. o. såsom ett hastigt tremulerande.

Vi skola nästa gång visa, hvarför denna sväfningsteori är otillräcklig till förklaring af dissonansen.

FÖLJETONG.

Sonate du diable.

(Forts.)

Under en orolig sömn drömde han nu en vild, fantastisk dröm. Han befann sig i en skog, en tät och dystert, full med ris och skräp och stora klippblock. Han satt såsom när han somnade, arbetande och funderande på sin komposition, men kunde omöjligen få några idéer. Dessutom tyckte han sig i hast ha blifvit så oskicklig och styf i fingrarna, att ingen löpning, ingen figur ville lyckas honom. Förtviflad kastade han bort sin violin och torkade svetten ur pannan. Då framträdde Satan bakom en klippa, tog upp violen och började fantisera på ett sätt, som gjorde den arme konstnären alldeles yr i hufvudet af häpnad. Var det en hop smådjeflar, som dansade öfver strängarna med satanska hänskratt? Var det en chör af onda andar, som gömde sig bakom stenblocken och under buskarna? Än flydde tonerna, som rädda dufvor långt, långt i fjerran, än tycktes det gråta och sjunga som tjugande sirener med fladdrande lockar och svällande bröst, än hoppade de i det mest fantastiska virrvarr om hvarandra, surrande som bin, tjutande som aflägsna vargar, skrattande som små glada barn, jublande som en här af förtrollande sångfåglar . . . De skreko, de qvintilerade i ständig skiftning, än i den djupaste bas, än i de finaste flageolettoner. Slutligen förenade de sig i en drill som kringgjöt och ackompanjerade en på samma gång ljudande, sjelfständig melodi, någonting för de största virtuoser dittills oerhördt. Det skar i konstnärens öra, han skälfde af ångest och förtviflan. Stämmorna flögo om hvarann, som i ett anfall af vansinne, de öfverröstade hvarandra, de klingade allt högljuddare genom den darrande luften, tills slutligen violinen sprang sönder med en ängslig dissonans . . .

Guiseppe vaknade med ett högt rop.

Efter denna dröm började han först egentligen att arbeta. Satan hade hånat hans konst; det gälde nu att besegra ho-

nom. Han arbetade med verkligen förtviflad iver. Hvarken dag eller natt var han skild från sitt instrument. Han gaf sig ingen ro, förr än han lärt sig den diaboliska fantasien. Och han lyckades verkligen till slut att göra sig till herre öfver den satanska drillen. Han intog den sedan i sin komposition och kallade sitt mästerverk: *Sonate du diable*.

Det var en vacker eftermiddag, ett par år efter början af vår berättelse, då en vagn körde fram på vägen genom Assisi. I den sutto tvänne personer, en man med aristokratiskt och fint, men strängt utseende, och ett ungt fruntimmer med bleka, förgråtna drag. De stannade vid ljudet af en praktfull musik, som trängde ut från ett öppet fönster på den gamla klostermuren. Den unge mannen, som var en entusiastisk musikvän, blef alldeles hänryckt af dessa underbara toner, som tycktes komma från ett förhexadt instrument. Han frågade en bondflicka, om hon visste hvem det var, som trakterade detta instrument.

— Åh jo, jag har aldrig sett'en, men de säga att det skall vara en sorgbunden herre som brukar spela i kyrkan om söndagarna.

— I morgon är det söndag, jag måste höra och, om möjligt, se denne mästare. Det är ju en verklig virtuos.

På denna tid begagnades allmänt kyrkorna till konsertsalonger. Och märkligt är, att de briljantaste arior och musikstycken utfördes äfven vid den högtidligaste gudstjenst. »Kyrkokonserterna», säger en musikkörfattare,* »spelades i templen, vid gudstjenstens slut, utan ringaste anspråk på kyrklig karakter. Virtuoser tällade här uti skicklighet. Bländad af dylik konstmusik vågade man småningom äfven att rent af utesluta något af messans nummer, och i stället bjuda på ett virtuos-stycke. Särdeles uppträdde i stället för messan »Benedictus» ofta en viol-spelare, en oboeblåsare, en sångare eller ock en orgelspelare och gjorde sin konst gällande.»

Det var en dylik konsert som denna söndag skulle uppföras i den lilla klosterkyrkan.

Hon öppnade sina portar så vänligt och inbjudande för den skara af andaktiga, som strömmade in och småningom fylde henne. Solen sände fina strålar genom de göthiska bågfenstren, då gudstjensten började, och den ena messan och kantaten efter den andra afsjöngs under ackompanjement af orgel och andra instrumenter. Uti köret var ett förhänge, bakom hvilket solokonstnärerna brukade sitta och osynliga föredraga sina stycken.

Det var dit allas uppmärksamhet riktades, då lofsångerna och messorna hade tystnat.

Denna uppmärksamhet blef icke heller sviken, då »djefvulssonaten» klingade

* Dittersdorf.

bakom täckelset. Det var en musik, som ingen af de åhörande någonsin hört eller ens gjort sig en föreställning om. Dessa afgrundstoner, dessa hexmästerier, denna i sig sjelf enkla, vackra melodi, liksom uppvaktad af en lysande svit af de vidunderligaste och präktigaste figurer och modulationer, allt detta uppfylde de lyssnande med häpnad och förtjusning. En allmän bifallsstorm utbröt efter sonatens slut. Den unge musikalskaren, som stannat gårdagen förut med sin vagn framför klostret, och som nu befann sig här, blef alldeles utom sig. Han störtade fram till förhänget, drog undan det och — — studsade.

— Guiseppe?

— Furst Giovanni?

Marchesen stod ett ögonblick stilla. Men också blott ett ögonblick. I nästa minut sprang han fram till konstnären och omfamnade honom under tårar af rörelse.

Denna betraktade sin forne fiende med förvåning.

— Hvad . . . skall detta betyda? — stammade han — ni . . . ni förlåter mig således? . . .

— Ja visst, ja visst förlåter jag er, ni Italiens stolthet, ni mästare öfver alla mästare!

— Och . . . och Marietta?

— Hon är här, hon tillhör er. — Ack, hvem kunde ana, att den fattige fäktmästaren der borta i Padua var ett sådant snille? Men nu skall ni komma ut ifrån detta undangömda ställe, ni skall förvåna Italien, ja Europa med er konst, ni skall bli en af världens största violinister.

Marchesens loftal kom icke på skam. Den unge konstnären bana blef lysande och han satte verkligen världen i förvåning. Italien, som haft så många utmärkta violinvirtuoser, nämner ännu med stolthet, såsom en af de förnämsta: *Guiseppe Tartini*.

Vår nya Pristäflan se sista sidan!

Ett lyckligt funnet svar. Då signora Tuas impresario, herr Herrman, före signorans första skandinaviska tourné anlände till Köpenhamn, uppstod en liten missämja mellan denne och Herman Bang, hvilken, såsom den der svängde kritikens ferla i Nationaltidende, ansåg sig ega rätt att behandlas med mera aktning, än fallet var, utaf den förre. Herrarne kommo i ordbyte.

— »Husk på at jeg er Herman Bang!» ropade Phædras författare i skarpaste falsett.

»— Og jeg er Herrman — icke bang» gafs med äkta impressariograndezza till svar.

Man bör komponera så, att musikens intryck stannar kvar i åhörarnes hjertan.

HAYDN.

Från Scenen och Konsertsalen.

Okt.	
Stora Teat.	2. Verdi: Trubaduren (Leonora, Azucena: Frkn. Grabow, Wellander).
" "	4. Mozart: Trollflöjten (Pamina, Papageno: Frk Grabow, Hr J. Örtengren).
" "	5, 7. Wagner: Lohengrin (Kungen, Lohengrin, Telramund härroparen: Hrr. Strömberg, Ödmann, Lundqvist, Forstén; Elsa, Ortrud: Frkn. Ek, Wellander). 50 ggn. $\frac{7}{10}$.
" "	9. Adam: Konung för en dag (Nemea: Frk. V. Andersson).
" "	10. 1:a Symfonikonserten.
" "	11. Mozart: Trollflöjten (Frk. Spångberg deb. s. Pamina).
" "	13. Thomas: Mignon (Frk. V. Andersson).
" "	14. Mendelssohn: En mid-sommarnattsdröm.
Nya "	1—4. Offenbach: Fortunios Visa.
" "	6, 8. Planquette: Comevilles klockor.
" "	9—12. Lecocq: Fågel blå (Beppo, Arabella: Frkn. Sjöberg, Friberg).

»Att förneka Wagners litterära och poetiska gåfvor, det vore en orättvisa. Lika litet kan man frändöma honom dramatiska insigter och åstadkommandet af — stundom brutalt klingande, men dock verksamma — effekter. Men hans musik, betraktad som ett helt, förblifver likväl det som är motsatsen af vederkvickelse. Denna musik är, i sin på stytor gående enformighet, outhärdlig.» Så skriver för 25 år sedan en ansedd skriftställare i Paris, W. Szarvady, och denne, icke fransman, gift med den tyska pianisten Claus, kan dock ej anses ha varit antiwagnerian af tyskhet. Af Wagners operor voro då likväl endast kända de som tillhöra första och andra perioden af hans skapareverksamhet: »Rienzi» och »Flygande Holländaren» (1842—43) samt »Tannhäuser» (1845) och »Lohengrin» (1850). Hvad skulle väl den nämde kritikern hafva sagt, om han fått göra bekantskap med produkterna af den store tyske musikerns senaste verksamhet: »Tristan och Isolde», »Meistersinger», »Rheingold» och »Niebelungentrilogien» samt »Parsifal»? — Under den tid som förflutit sedan ofvannämnda yttrande fäldes, hvilket kan betraktas såsom ett uttryck af den tidens allmänna åsigt om Wagners musik, har »framtidsmusikern», som han då ofta på hån kallades, blifvit allt mer förstådd och till och med blifven populär genom sina nu mera öfver allt på repertoaren stående operor »Tannhäuser» och »Lohengrin». Äfven hans »Meistersinger» torde mer och mer blifva erkänd, hvilket vi dock ännu ha rätt att betvifla rörande hans öfriga verk i deras helhet, helst svårighet af deras återgifvande och uppsättning är väsentliga hinder för deras upptagande på en vanlig operascen.

Att äfven hos oss »Tannhäuser» och »Lohengrin» vunnit fast fot är nu ett faktum, hvilket hvad den senare operan beträffar, bevitnades vid hennes senaste upptagande på vår scen efter flerårig hvil. Fulla hus och lifligt bifall äro säkra tecken

till att vår publik förstår att njuta af det myckna sköna, som »Lohengrin» har att erbjuda. Ett musikdrama af sådan helgjuttenhet och med så musikaliskt som dramatiskt anslående partier kan ej förfela att göra ett på en gång stortadt och angenämt intryck, om än stundom, såsom i Ortruds och Telramunds duo i andra akten, den dramatiska deklamationen skjuter det melodiskt-musikaliska elementet å sido och den instrumentala styrkan, som i Wagners operor bör på en mindre teater väl modereras, verkar tröttande på åhöraren. Vidlyftiga kritiker och analyser äro skrifna öfver Wagners operor och deras personligheter, och fantasien har här stort spelrum, likasom motsatta åsigt korsa sig i alla riktningar i bedömandet af den beryktade musikdramatikerns reformatoriska verksamhet. Här hafva vi ej utrymme att egna uppmärksamheten derpå. Vi kunna endast i korthet framställa intrycket af operans återgifvande med sin nya uppsättning under denna speltermin. Att för oss de stora vokala krafter, som en wagneropera kräver, icke fullt stå till buds, är naturligt nog, liksom att våra lyriska artister ännu icke kunnat sätta sig in uti den wagnerska operastilen med dess stora fordringar. Emellertid kunna vi ej annat än gifva ett berömande vitsord om så väl operans nu varande uppsättning, som de svåra sångpartiernas återgifvande och orkestrens utförande af sitt maktpåliggande värf.

Förutom Telramunds parti, som förut innehafts af hr Lundqvist, voro de öfriga hufvudrollerna anförtrödda åt nya krafter. Fröken Ek gaf en högst intagande bild af den sorgtyngda, drömmande ungmön och utmärkte sig här som alltid genom ett väl genomtänkt spel och uttrycksfull mimik. Hennes sångföredrag utmärkte sig, som vanligt, genom ren intonation och sannt uttryck, man skulle endast en och annan gång önska jemnare bildning af tonen, som emellanåt framträder något pressad och skarp. Kärleksduon med Lohengrin och i scenen framför kyrkan samt duon med Ortrud voro företrädesvis glanspunkterna i hennes framställning. Man har anmärkt att hon i första akten var för mycket vek och drömmande, men körens sång: »Hur underbart, hur sällsamt hon sig skickar» ger stöd åt denna uppfattning, hvarjemte den hårda anklagelsen öfver brodermordet hvilat öfver henne med förkrossande tyngd. Hr Ödmans präktiga, klara stämma gjorde sig fördelaktigt gällande i Lohengrins parti, som i dramatiskt hänseende kräver något mera värdighet och kraft hos den gudasände. Man kan härvid ej undgå jämförelsen med företrädaren i rollen. Emellertid stod hans sista scen i detta fall framför entréen. Mest visade sig hr Ödmann till sin fördel i den sköna duetten i brudgemaket, liksom han i allmänhet lyckas bäst i de lyriska momenten. En efter situationen lämpad mimik skulle också gifva mera färg åt hans spel. Telramund och Ortrud hade båda mycket goda representanter; särdeles var fröken

Wellander framstående såsom den bästa Ortrud vi sett på vår scen. Herr Lundqvist är en förträfflig Telramund, hvars kraftiga, väljudande stämma här framträder med mycken effekt, ehuru väl det svåra partiet medför en stundom märkbar ansträngning. Kungens parti gafs på ett tillfredsställande sätt af hr Strömberg och detsamma kan äfven sägas om hr Forstén såsom härroparen. Den nya uppsättningen är lysande. Den förstärkta kören sjöng ganska jemt sina saker och operan gick under kapellmästare Nordqvists ledning, med ett par små undantag, särdeles bra, för att med afseende på den nya personalen kunna betraktas nästan som première.

Första symfonikonserten den 10 d:s hade ett ganska intressant program. Såsom pièce de resistance upptog det Franz Berwalds mästertliga G-moll-synfoni, första gången här gifven 1843 och senast för fyra år sedan å påskdagskonserten 1881, då vi hade tillfälle att yttra oss derom. Om Berwalds betydelse för vår tonkonst innehöll samma årgång i n:o 17 en värdefull uppsats af Ludvig Norman, till hvilken vi denna gång måste hänvisa, då tillfället nu ej medgifver att utförligare tala om symfonien och dess mästare. — Konserten inleddes med Haydns D-dur-synfoni n:o 2 Petersuppl., med pipet utförd och, såsom alltid fader Haydns melodisköna, qvicka och allmänt njutbara symfonier, med förtjusning mottagen af den fyllda salongen. En märklig nyhet för dagen var Wagners Walkürenritt. Nyhetens behag, det väldiga i dessa tonmassor, som här med de vildt framåtjagande valkyriorna tränga in på åhörarne, det geniala i anläggningen hos denna stormande tondikt, allt gjorde ett intryck, som framkallade bissering af stycket — utan barmhertighet. Konsertens öfriga numror utgjordes af Södermans stämningsfulla ballad »Tannhäuser», förut flere gånger men alltid gerna här hörd. Den utfördes nu af hr Lundqvist med varmt och sannt uttryck. De låga tonerna i versernas slutstrofer framträdde dock mera som deklamation eller hviskning än som sång. Fröken Alma Hultkrantz, hvars vackra röst vi först, om vi rätt minnas, gjorde bekantskap med på Prof. Byströms kyrk-konserter, har efter utomlands skötta sångstudier återkommit till hufvudstaden och lät nu första gången efter hemkomsten höra sig offentligt. Valet af Fidelio-arian var dock ej lyckligt. Densamma syntes öfverstiga hennes krafter, eller hade för mera jemnhet och säkerhet flere repetitioner varit behöfliga. Vi hoppas snart vid ett lyckligare tillfälle få förnya bekantskapen med denna vackra röst och få bevittna de framsteg fröken H. gjort under sin frånvaro.

Nya Teatern har återupptagit Lecocques Fågel blå, i hvilken Beppos parti, som förut innehafts af hr Kloed, nu gifves af fröken Sjöberg, på ett sätt, som tillvunnit henne stort bifall.

Till Tonkonstens Vänner och Idkare

våga undertecknade framträda med en inbjudning till subskription för åstadkommande af en enkel, men värdig *Minnesvård*, att resas öfver stoftet af en man, som genom ett rätt användande af de rika gåfvor, hvarmed en lycklig natur honom utrustat, väl förtjent att få satt öfver sin grafplats, åtminstone något minnesmärke.

Vården är ämnad att resas öfver framlidne sekreteraren i Kongl. Musikaliska Akademien Professorn m. m.

Johan Peter Cronhamn,

som afled härstädes den 7 juni 1875 och som ligger begravd på Nya Kyrkogården, der endast en grästorfa utmärker platsen för hans sista hvilorum.

Vi hafva föreställt oss att denna inbjudning skall med glädje omfattas af den hädangångnes talrika kamrater och vänner, som i honom lärt känna en framgångsrikt verkande, städse oförtröttad ande och en flärdfri och oegennyttig personlighet, samt i främsta rummet af hans till ett tusental uppgående, öfver land och rike spridda, lärjungar, hvilka tacksamt bevara minnet af den älskade, högt aktade läraren, den ädle, hjertegode människovännen.

Hos dem alla våga vi vördsamt anhålla att med ett penningbidrag — äfven det minsta skall med tacksamhet emottagas — medverka för vårt syftemål.

Bidrag emottagas af hrr Musikhandlare i Stockholm: *Abr. Lundqvist, Elkan & Schildknecht* och *Julius Bagge*, hos hvilka ock subskriptionslistor finnas tillgängliga.

Stockholm i juni 1885.

<i>Knut Almlöf.</i>	<i>N. G:son Bennich.</i>
<i>Isidor Dannström.</i>	<i>Ivar Hallström.</i>
<i>Abr. Hirsch.</i>	<i>Abr. Lundqvist.</i>
<i>Conrad Nordqvist.</i>	<i>Anders Willman.</i>

Från in- och utlandet.

En nyhet från den tyska operaverlden lära vi ha nöjet att förvänta på vår första scen. Den i Tyskland mycket gifna och till text och musik mycket omtyckta 3-aktsoperan »Trumpetaren från Säckingen» af Nessler lär nämligen vara antagen till spejning på Stora Teatern.

Teckningen till abonnement å *Stora Teatern* upphör med denna vecka. För upprätthållandet af vår första teater vore önskligt att de som ha råd till att abonnera ville genom abonnement på samma gång försäkra sig om goda bestämda platser å teatern och bereda denna en säker och stadig inkomst. Noblesse et richesse oblige.

En ny operett af *Ivar Hallström* är inom kort att förvänta å Nya teatern. Den har till titel »Aristoteles» med text af Alphonse Daudet, och sjelfve Alexander den Store uppträder här i ett litet kär-

leksäfventyr. Operetten har blott 3 personer: Alexander (frk. Sjöberg), älskarinnan (frk. Lund) och Aristoteles (hr Ringvall).

Frans Nerudas tillämnade quartettsoaréer denna höst hafva på grund af sjukdom blifvit inställda eller möjligen endast uppskjutna till början af nästa år. Då vi sjelfva icke äro i saknad af förmågor i den vägen, vore det önskvärdt att våra gamla välkända quartettspelare ville bereda oss nöjet af quartettsoaréer, som aldrig borde saknas i en hufvudstad under musiksäsongen. Medverkande pianister ega vi ju i hrr Rich. Andersson, Fredr. Peterson och G. Brink m. fl. Vi hoppas snart få se abonnementslistor till sådana soaréer framlagda hos våra musikhandlare, och antaga att den musikalliska allmänheten skall med begärlighet skynda att försäkra sig om biljetter till dem.

Den omtyckta sängerskan och skådespelskan Fröken *Anna Pettersson*, som hade sin recett den sista september å Djurgårdsteatern — teaterns sista spelafteon för i år — kommer att innan hon å nyo låter höra sig på Södra teatern åtnjuta ett par månaders ledighet, hvarunder hon företager en studieresa till utlandet.

Fru *Caroline Östberg* kommer under oktober och november att uppträda som gäst på Södra teatern, först i »Kosackflickan» och sedan i »Hundra jungfrur» af Lecocq.

Fröken *Sigrid Arnoldson*, om hvars engagement i Budapest och Berlin varit fråga, begifver sig i stället till Paris att fortsätta sina studier. Under Kristina Nilssons härvaro hade hon tillfälle att profsjunga för den store smakdomaren i nutidens musikverld, Maurice Strakosch, som blef så intagen af den unga sängerskans röst och personlighet, att han erbjöd henne ett förmånligt engagement för 6 år och bekostar henne vidare studier i Paris. Efter att ha rådfört sig med sin förra lärarinna fru Desirée Artot har fröken A. antagit Strakoschs anbud. Den konsert hon ämnade gifva här före sin afresa blef, på grund af ådragen förkylning, inställd.

Herr *Theodor Björkstens* finska resa kommer att uppskjutas. Han medföljer i stället Kristina Nilsson till Tyskland och har antagit anbud att sedan sjunga på hofkonserter i Weimar. Enligt uppgift till Programbladet kommer hrr Björkstens och Fischer att i januari nästa år fortsätta sin tourné i Skandinavien tillsammans med Teresina Tua. Impressario är herr Herrmann.

Fru *Sophie Menter*, den firade pianisten, har i sommar haft besök på sitt praktfulla slott Itter i Tyrolen af flere framstående konstnärer, bland andra af Franz Liszt, som för henne skrifvit en

tredje pianokonsert. Bland hennes gäster har äfven varit Herman Bang, som lär följa henne på en tillämnad konsertresa i de skandinaviska länderna under denna höst. Han kommer dervid att medverka i ett par melodramer, ackompanjerad af fru M.; den ena af dessa är »Leonora» af Bürger, med musik af Liszt, den andra »Grefvens döda» af Paludan Müller med musik af Ludvig Skytte.

Med kyrkokonserten den 29 sept. afslutade *Kristina Nilsson* sina konserter härstädes. Nettobehållningen af denna utgörande 5,729 kr. utdelades till de genom olyckan d. 23:e hjälpbehöfvande. Dagen derpå hade hon konsert i Upsala, om hvilken vår korrespondent derifrån meddelar underrättelse här nedan. Den 1 okt. afreste hon härifrån med södra snälltåget. Oktadt afresan ej var i tidningarne omtalad hade dock några hundra personer samlats vid bangården att taga farväl af den värderade konstnärinnan, ett afsked som äfven innebar en gärd af deltagande och tacksamhet för en ädel offervillighet. Kristina Nilssons resa gälde nu närmast hembygden, der hon ville besöka sina anhöriga, och hon åtföljdes dit af sin brorson, studerande vid Upsala akademi. Den 5 okt. gaf hon konsert i Petrikyrkan i Malmö och begaf sig dagen derpå till Köpenhamn. Två konserter gäfvos derstädes å Kasinos stora sal under stigande entusiasm. Å den första, som bevisades af hofvet med de kejserliga gästerna, sjöng Kristina Nilsson, ryska kejsaren till ära, en rysk sång, som vann dennes synnerliga bifall. Den 12:te okt. skulle resan fortsättas till Hamburg. Kristina Nilsson önskade sig, innan hon nu lemnade Sverige, en smålandsflicka till sällskapsdam. Genom sin brorson gjorde hon bekantkap med en ung dam från Vestervik, fröken Emmy Törnlof, som af henne antogs såsom sådan och sedan sammanträffade med henne i Köpenhamn.

Upsala den 5 Okt.

Nepotism är en inom universitetsstäder just icke så välkänd sak. I fråga om den länge utlofvade, snöpligt inställda, men så ändtligen hållna Nilsson-konserten har den dock visat sig välgörande. Allt nog — Nilsson kom, sjöng och segrade här nu som förr med sina vanliga »lifstycken» Juvelarian och fjorton år. Som Lohengrins Elsa lär hon vara beundransvärd, men man tyckte dock att hennes föredrag af »drömmen» var väl starkt koloreradt, då det gälde en dröm. Och Miserere-arrangementet mellan sängerskan och hr Björkstens var med all sin välklang en något bizarr kompromiss mellan konsert- och opera-framställning. Det skall vara Nilssons naturfriska genialitet som kan rädda och fördunkla sådana och andra dylika extravaganser. Observerandum, non imitandum! Att sjunga fiorityrbelastade folkvisor genuint och sympathiskt är väl en den svåraste uppgift en sängerska kan ta sig för. Det är en känd sak att detta är Nilssons triumf. —

Hr *Björkstens* milda, »söde og bløde» salongstenor rönt i både värdenummer och slagdängor också sin andel af entusiasmen och hr *Fischers* violoncell fylde pauserna mellan hufvudnumren med ganska framstående talang.

Vidare är att omförmåla frk. Anna Petterssons lilla tokroliga soirée, derifrån jag kan förvåna med underrättelsen att frk. P. uppträdde som — Webers Agatha — likvisst endast i 2:dra aktens duett. Anna sjöngs af frk. Sigrd Arnoldson, som vann lejonparten af qvällens bifall genom sin numera ganska godt utvecklade, väl timbrerade mezzosopran, sitt liffulla, pointerade föredrag och sitt anslående lilla — skälmeri. I en Chopinmazurka gaf hon derjemte prof på sina framsteg i danskonsten, var jag nära att säga, koloratursång skulle det vara. I Offenbachs lilla, relativt oskyldigt pikanta »Bagatell» slog den älskvärda soiréegifverskan ut sin bästa trumf och — triumf, att spela ung viveur, fru Cysch gaf en Judie-rol med sin deruti långt drifna talang och den unga studentpubliken var öfverlycklig öfver så mycket vackert! *Aucun.*

Ockelbo den 6 Okt. 1885.

Förliden söndag hölls konsert i kyrkan härstädes af fru Kristina Roos född Wickmann, som idkat sängstudier i Neapel och Paris.

De verkligt goda saker, som hennes program hade att bjuda på, utfördes på det sätt, som man kan fordra af den verkligt bildade konstnären. Utom det att hennes röst har en vacker klangfärg och en varm timbre, så är den äfven af stort omfång, med jemn och fyllig intonation hela registret igenom — just passande för en sådan lokal som vår stora, prydliga kyrka, som nu visade sig vara fullt lämplig till konsertsal. Konserten var besökt af mellan 2—300 personer — mest allmog — som med rörande enfald uttalade sin belåtenhet med och tacksamhet för det tillfälle till sann vederqvickelse som var dem genom denna konsert beredd. Mätte flera goda sängkonstnärer, likt fru Roos, nedlåta sig att äfven på rama bondlandet gagna med det pund som blifvit hvar och en af dem förlånadt! Det skulle visserligen ej blifva olönt.

J. F. L.

Fröken *Gina Oselio* (Ås) berättas vara engagerad vid operan i Budapest från 1 Okt. 1886 mot årligt honorar af 15,000 kronor. För detta spelår är fröken Oselio engagerad vid teatrar i Spanien och Italien.

De kringresande teatersällskapen befinna sig vid oktober månads ingång: Berndts i Norrköping, Carlbergs i Karlskrona, Fröbergers i Trondhjem, Hanssons i Sala, Landegrens i Hernösand, Bjarne Lunds i Jönköping, Nymans i Malmö, Ranfts i Kristiania, Rylanders i Östersund, Sjögrens i Linköping (från den 4 oktober), Smitts i Uddevalla, Stieglers i

Arboga och Sundvalls i Söderhamn. Rydbergs sällskap, som senast besökt Borås, börjar nu sin verksamhet å Göteborgs stående teater. Ett förut ej omtaladt sällskap, det Stjernbergska, har uppenbarat sig i Luleå, der det den 1 oktober skulle börja efter en framgångsrik sejour i Piteå.

Musikbladet Figaro, utgifvet på k. hofmusikhandelns i Köpenhamn förlag, föranstaltade för någon tid sedan en pristäffan mellan skandinaviska komponister, till hvilken ej mindre än 43 arbeten inlemnats. Sedan prisdomarne, hvilka utgjorts af hrr Fr. Rung, Beechgaard och Otto Malling, granskat dem, hafva de den 12 ds i skrifvelse till hofmusikhandelns meddelat sitt utslag, ur hvilket vi meddela följande:

Bland de insända kompositionerna ha vi icke funnit något arbete som kan sägas fullt uppfylla de i inbjudningen uppställda villkoren, och vi kunna därför icke föreslå något arbete till premieutdelning. Deremot finna vi anledning till att särskildt framhålla dels ett häfte pianostycken, under märket »Rococo», såsom värdefullt i musikaliskt hänseende, men som icke uppfyller det fastställda villkoret att vara »under medelsvårighet», och dels att nämna de två första sångerna af häftet »4 Sange i Folketone» (motto: »Ja, for at vñde») såsom särdeles lyckade arbeten.

Paris. Gabrielle Kraus, pariseroperans firade primadonna, lemnar Paris med detta års slut och bosätter sig i Milano. Hon tänker dock sedan gifva gästroller i Frankrike, Holland och Belgien.

— Emma Nevada, den amerikanska sängerskan, som gjort så stor lycka i Paris, gifte sig derstädes d. 1 okt. med Dr Palmer från London. Från d. 15 okt. är hon engagerad för en stor konsertturné i Amerika.

— Bouffes Parisien har gått under klubbans och inropats af den berömda operettdivan mad. Ugalde. Teatern har sålunda blifvit räddad åt sin gamla bestämmelse. Efter Offenbachs död gick det mer och mer baklänges med denna teater och åtskilliga direktörer ruinerade sig på densamma. Man får nu se om mad. Ugalde kan upprätthålla detta »klasiska» hemvist för operetten.

— Madame Judies praktfulla toaletter, som skola användas vid hennes tournée i Amerika, utgöra samtalsämnet i Paris. För 15 roller, i hvilka hon skall uppträda, har hon beställt 50 de dyrbaraste kostymer, hvilka kräft en utvidgning af syrtistens atelier.

Trouville. Tamberlick, den gamle berömda tenoren, har ännu en gång låtit höra sig å en välgörenhetskonsert härstädes. Den 65-årige sångaren skördade naturligtvis det rikligaste bifall.

London. Fru Weldon, Gounods bekanta antagonist, om hvilken vi i förra numret talade, kommer att beträda see-

nen i Birmingham och spela hufvudrollen i en melodram »Not alone», som hon författat under sin sex månader långa fängelsetid.

Brüssel. Théâtre de la Monnaie härstädes kommer att hädanefter kallas Théâtre de l'Opera, sedan det närbelägna mynthuset fått ge vika för ett nytt posthus.

Antwerpen. Operasäsongen här har börjat under sorgliga auspicer. Första föreställningen var högst tumultuariisk. Knappt hade ridån gått upp förr än med hvisselpipor, skrän och oväsen tillställes en vild demonstration mot direktören Coulon. Denne har måst lemna sin plats och efterträds af Mr Gally, förut direktör vid teatern i Lüttich. Utställningens andra och tredje »festival» af société de musique har egt rum; vid den senare medverkade Teresina Tua.

Rotterdam. Den tyska operan här firar i denna månad sitt 25-årsjubileum, hvarvid uppföres »Don Juan», med hvilken operan öppnades d. 5 sept. 1860. Den hade då titeln »hoogdeutsche opera» och stod under finansiell ledning af en komité samt hade till direktör E. de Vries, som ursprungligen var dekorationsmålare och fortfor att fungera såsom sådan, äfven sedan han blef direktör, ända till 1866.

Wien. Den 26 sept. gick »Lohengrin» öfver hofoperans scen för 150:de gången. Operan gafs här för första gången 1858 och upplefde till 1869 63 föreställningar i gamla operahuset. På det hela taget har operan sålunda gifvits här 213 gånger.

— Pauline Lucca har återvänt från Paris till Wien, men sjuklighet hindrar hennes tjänstgöring vid operan tills vidare. I Paris, der hon för Massenet studerat hufvudscenerna i hans nya opera »Cid» (hvari hon skall uppträda i Wien), har hon varit mycket feterad, och före hennes afresa gafvo teaterns notabiliteter m. fl. för henne en soupé, som bevisades af hennes man baron von Wallhofen samt Massenet, Meilhac, Carvalho och Mierzwinski m. fl.

— Den 22 sept. förmälde sig i Wien fröken Maria Bianca Elisabetta de Castrone, dotter till herr och fru Marchesi-Castrone, med baron Alexander Popper de Podhragy.

— Hofoperaorkestern härstädes har den högsta stämningen bland alla europeiska orkestrar, till stor olägenhet för sångarena. Nu skall äntligen denna sak afhjelpas och ny diapason införas med d. 1 jan. 1886. Kostnaden för regleringen af A belöper sig, alldenstund nya träd- och blåsinstrument måste anskaffas, till cirka 4,500 gulden.

— Beethovens och Schuberts jordiska kvarlevor komma att flyttas från Währinger-friedhof till Central-friedhof och den der för berömda män bestämda platsen. Kistorna äro redan färdiga. Båda

äro svarta, af metall, ganska stora och rikt utrustade med en ornamentik af musikemblemer.

Berlin. Walhallateatern har med god framgång gifvit en ny operett »Don Cesar», text af O. Walther, musik af R. Dellinger. Texten är utarbetad efter ett gammalt skådespel »Graf Irum» och säges vara ganska roande, musiken, i nyare operettstilen med polka- och valsrytmer, förräder en begåfvad och kunnig musiker, som med detta sitt förslingsverk rönt god uppmuntran.

— En nyupptäckt tenor kommer snart att låta höra sig på operascenen som Lohengrin. Sångaren heter Carl Mühlentfeld och han var för två år sedan premierlöjtnant i Hannover. På sina vänners inrådan tog han afsked för att egna sig åt sångkonsten, och man tror sig nu ha i honom funnit en ny Albert Niemann.

Teresina Tua har öppnat konsertsäsongen i Kroll'ska etablissemetet i Berlin, och publiken har på det hjertligaste

mottagit sin favorit. Man fann nu att »lilla» Tua tagit ett betydande steg framåt i konstnärlig utveckling. Tillsammans med henne uppträdde en pianist från Petersburg, Marie Benois, som ställes i rang bredvid nutidens förnämsta pianovirtuoser för sitt tekniska mästernskap, sitt själfulla spel och sin mångsidiga uppfattning.

Ett ryskt vokalkapell af 50 personer (damer, herrar och gossar) under ledning af Dimitri Slaviansky d'Agroneff, kommer att företaga en stor konsert-tournée, beräknad för ett år. Det uppträder först i Berlin, kommer sedan att besöka alla Europas länder och äfven de skandinaviska. Kören uppträder i gammalhistoriska nationalkostymer från 16:de århundradet, förfärdigade efter i Moskvas Kreml befintliga modeller.

Den berömde tenoren *Mierzwinski* är å nyo engagerad af hr Fischhof för innevarande säsong. Liksom förra året erhåller han för 50 aftnar ett honorar af 150,000 fres.

Ny pristäflan.

För uppfyllande af vårt löfte om musikpremie till våra årsprenumeranter, hvilken äfven i år kommer att utgöras af prisbelönt pianomusik, få vi härmed inbjuda komponister inom vårt land till täflan. Premien är:

ett häfte om 10—12 sidor, innehållande melodiosa, lätt utförbara 2-händiga pianostycken, hvart och ett af minst en sidas storlek.

Priset är 150 kronor,

som utdelas helst till en enda tonsättare, om denne med insända alster af nämnda omfång besegrar alla andra, men annars fördelas bland flere tonsättare proportionaliteter till de bästa styckenas antal och storlek. Kompositionerna böra senast d. 28 i denna månad insändas till Svensk Musiktidnings Redaktion, Stockholm eller Hr. Al. d'Aubignés pappershandel, Gustaf Adolfs torg 8, samt förses med motto å såväl manuskriptet som ett detta åtföljande kuvert, innehållande komponistens namn och adress, hvilka kuvert endast för de prisbelönda komma att öppnas.

REDAKTIONEN.

Obs.! Billigt annonspris Obs.!

SVENSK MUSIKTIDNING.

Hrr Musik- och Instrumenthandlare, Musiklärare m. fl. hafva en påtaglig fördel af annonsering i denna facktidning som, i olikhet med dagliga tidningar, gömmas och ligger framme på salongsbordet.

Betydlig rabatt lemnas vid upprepade annonsering.

OBS.! Annonser om lektioner få lärare och lärarinnor införda mot 50 öre pr månad (2 N:r) för 2 rader (namn, läroämne och adress), 75 öre pr månad för 3 rader. Annonserna böra senast den 12:te och 26:te i hvarje månad inlemnas jemte afgift till Redaktionen eller i Pappershandeln 8 Gustaf Adolfs torg.

Pappershandel

är öppnad af undertecknad

N:o 8 Gustaf Adolfs Torg N:o 8
(f. d. Huss & Beers Musikhandel).

Alex. d'Aubigné.

GUSTAF BRINK

Lärare vid Kongl. Musikkonservatorium

mottager privatelever i

Pianospelning.

Trebackarlånggatan 8.

Prenumeration å Svensk Musiktidning mottages i Hr. Alex. d'Aubignés pappershandel Gust. Adolfs torg 8.

HERRAR BOKHANDLARE

i landsorten

som ännu ej redovisat för Svensk Musiktidning 1884, torde ofördröjligen lemna redovisning och likvid till

Svensk Musiktidnings Expedition,
Stockholm.

Oscar Lejdström,

Sånglärare.

Kongl. Myntet.

Pianolektioner

gifvas af van lärarinna. Stor omsorg egnas elevens tekniska och musikaliska utbildning.

Vidare i d'Aubignés Musik- och Pappershandel Gustaf Adolfs torg 8.

Richard Andersson,

emottager elever i pianospelning.

Brunnsgatan N:o 28, 2 tr.

Wendela Andersson

meddelar fortfarande sångundervisning åt kvinnliga elever efter Isidor Dannströms metod.

Anmälningar emottagas emellan kl. 10—11 f. m.

Adress: Sturegatan N:o 36.

Ännu ett par elever i

Pianospelning

kunna mottagas af undertecknad.

Adress: Klara Vestra Kyrkogata 19, 2 tr. upp.

Anmälning kl. 9—10 f. m.

F. Huss.

OBS.! Svensk Musiktidnings Expedition- och Redaktionslokal är hädanefter Klara Vestra Kyrkogata 19, 2 tr. upp.

INNEHÅLL: Ur Ferdin. Hillers lefvadsminnen (med portr.) — Konsonans och dissonans. — Följetong: Sonate du diable (forts.). — Vår nya pristäflan. — Från Scenen och Konsertsalen. — Till Tonkonstens Vänner och Idkare. — Från in- och utlandet. — Annonser.